https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-68
УДК 658.012

ЧОБІТОК Вікторія
ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
https://orcid.org/0000-0002-5272-388X
ПРОЦЕНКО Валентина
Державне некомерційне підприємство
«Державний університет «Київський авіаційний інститут»
https://orcid.org/0000-0003-4299-1298
ГНАТЧЕНКО Єгор
АТ «Новий стиль»
https://orcid.org/0009-0001-3508-4801

ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВИРОБНИЧОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена проблемі оптимізації бізнес-процесів на підприємствах виробничої галузі та обґрунтовує її зростаючу актуальність у контексті швидких економічних змін і посилення конкуренції. На сучасному етапі розвитку економіки підприємства стикаються з динамічними трансформаціями у сфері технологій, споживчого попиту та конкурентного середовища, що зумовлює постійну потребу у пошуку ефективних управлінських рішень. Підкреслюється, що оптимізація бізнес-процесів не зводиться лише до вирішення окремих оперативних завдань, а передбачає розробку системних підходів і методів, здатних застосовуватися на різних етапах виробничого циклу.

У роботі наголошено, що виробнича галузь як ключовий драйвер економіки зіштовхується з унікальними викликами, зокрема із зростанням конкуренції, інноваціями у матеріалах і технологіях, змінами у смаках споживачів. Теоретична і практична значущість дослідження полягає в обґрунтуванні методів та моделей оптимізації бізнес-процесів, які сприяють підвищенню ефективності, адаптивності та конкурентоспроможності підприємств. Проаналізовано напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців, водночас підкреслено необхідність подальших досліджень у зв'язку з постійними змінами ринкових умов.

Оптимізація бізнес-процесів розглядається як стратегічний інструмент, що забезпечує стійкість і конкурентоспроможність підприємств. Виокремлено основні групи бізнес-процесів: виробничі, забезпечувальні, управлінські та процеси розвитку, які у взаємодії формують основу ефективної діяльності. Запропоновано принципи оптимізації, серед яких скорочення зайвих етапів і перевірок, горизонтальне та вертикальне стискання процесів, перенесення їх у більш ефективні середовища. Це дає змогу зменшити витрати часу і ресурсів, підвищити якість та гнучкість управління.

Методологічна основа дослідження включає шість етапів оцінки: системну діагностику, аналіз кількісних і якісних показників, виявлення проблемних зон, визначення потенціалу вдосконалення, моделювання та впровадження змін. Особлива увага приділяється моделюванню, яке формалізує та візуалізує бізнес-процеси, спрощуючи їх аналіз та інтеграцію в управлінські системи. Порівняно з радикальним реінжинірингом, оптимізація розглядається як більш гнучкий та поступовий підхід, придатний для великих виробничих підприємств. Комбінування реінжинірингу та оптимізації визнається найбільш ефективною стратегією для довгострокової конкурентоспроможності.

У висновках зазначено, що оптимізація бізнес-процесів дає змогу виявити й усунути дублювання функцій, «вузькі місця», надмірні витрати та проблеми узгодженості. Бізнес-процеси виробничих підприємств визначаються як складні й динамічні системи, які потребують високого рівня організації та адаптивності. Розроблені методи та підходи сприяють підвищенню ефективності діяльності, створюють основу для сталого розвитку та посилення ринкових позицій підприємств у сучасних економічних умовах.

Ключові слова: бізнес-процеси, моделювання бізнес-процесів, аналіз, функціональна модель, оптимізація, реінжиніринг.

CHOBITOK Viktoriia
National Research Institute "Ukrainian Engineering Pedagogical Academy"
V.N. Karazin Kharkiv National University
PROTSENKO Valentina
State Non-Profit Enterprise
"State University "Kyiv Aviation Institute"
HNATCHENKO Yehor
JSC "New Style"

FORMATION AND OPTIMIZATION OF BUSINESS PROCESS MANAGEMENT AT MANUFACTURING ENTERPRISES

The article addresses the issue of optimization of business processes in manufacturing enterprises, highlighting its growing relevance in the context of rapid economic changes and intensified competition. At the current stage of economic development, enterprises face dynamic transformations in technology, consumer demand, and competitive environments, which necessitate the constant search for effective managerial solutions. The research stresses that optimization of business processes is not limited to solving isolated operational problems but involves the development of systematic approaches and methodologies applicable across different stages of the production cycle.

The study emphasizes that the manufacturing sector, as one of the key drivers of national economies, encounters unique challenges related to market dynamics, technological innovations, and consumer preferences. Theoretical and practical significance

of the research lies in substantiating models and methods of business process optimization that enhance efficiency, adaptability, and competitiveness of enterprises. The article reviews contributions of domestic and foreign scholars in the field of process management and underlines the need for further investigations due to continuous shifts in market conditions and decision-making requirements.

Business process optimization is presented as a strategic instrument that ensures sustainability and competitiveness of enterprises. The article distinguishes between core processes (production), supporting processes (logistics, maintenance), managerial processes (planning, control), and development processes (innovation, technology improvement), showing their interdependence and critical role in value creation. The research proposes principles of process optimization, such as compression of stages, reduction of unnecessary approvals, and transition to more effective environments, which allow enterprises to minimize time and resource losses while maintaining flexibility and quality.

The methodological framework includes a six-stage evaluation process: system diagnostics, analysis of quantitative and qualitative indicators, identification of bottlenecks, assessment of improvement potential, modeling, and implementation of changes. Modeling, as noted, plays a vital role in formalizing and visualizing processes, making them easier to analyze, optimize, and integrate into management systems. Unlike radical reengineering, optimization is presented as a flexible and incremental approach, suitable for large-scale production enterprises where gradual improvements may deliver more stable and sustainable results. A combined use of reengineering for fundamental redesign and optimization for continuous refinement is recommended as the most effective approach to long-term competitiveness.

The research concludes that optimization of business processes helps identify and eliminate inefficiencies such as duplication of functions, bottlenecks, excessive costs, and poor coordination. Business processes in manufacturing enterprises are described as complex and dynamic systems that require high levels of organization and adaptability. The study emphasizes that the introduction of modern optimization methods not only contributes to operational efficiency but also creates a foundation for sustainable development and resilience in the face of market turbulence.

Overall, the results of the research provide a valuable contribution to the theory and practice of enterprise management, offering models and recommendations that may enhance the competitiveness and sustainability of manufacturing enterprises. The proposed methodological approaches may serve as an effective guide for managers in adapting business processes to the challenges of the modern economic environment, thereby ensuring the long-term growth and stability of enterprises in the manufacturing industry.

Keywords: business processes, business process modeling, analysis, functional model, optimization, reengineering.

Стаття надійшла до редакції / Received 19.07.2025
Прийнята до друку / Accepted 22.08.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сучасному етапі економічного розвитку, де динамічні зміни в економічному середовищі є нормою, питання оптимізації бізнес-процесів на підприємствах виробничої галузі стає особливо актуальним. Зростання конкуренції, швидкі технологічні зміни, а також постійна необхідність вдосконалення продукції та управління роблять важливішим завданням пошук оптимальних рішень в управлінні бізнес-процесами.

Виробнича галузь, яка є важливою складовою розвитку економіки, стикається зі значними викликами та можливостями. Зміни у поглядах споживачів, високий рівень конкуренції, інновації в дизайні та матеріалах створюють необхідність для підприємств цієї галузі оперативно реагувати та впроваджувати інноваційно-креативні методи управління.

Актуальність дослідження полягає не лише в вирішенні конкретних завдань формування та оптимізації бізнес-процесів на рівні окремих підприємств, а й у розробці загальних підходів та методів, які можуть бути застосовані на різних етапах виробничого циклу.

Дослідження у галузі оптимізації бізнес-процесів в виробничій індустрії стає дорогоцінним інструментом для вирішення реальних проблем підприємств, забезпечуючи їм конкурентні переваги та стійке місце на ринку.

Таким чином, ця тема є не лише теоретично значущою, а й практично важливою для підприємств виробничої галузі в умовах сучасного бізнес-середовища. Актуальність методології моделювання бізнес-процесів управління підприємством очевидна в контексті стрімкого розвитку технологій, змін у споживчому підході та конкурентному середовищі. Використання сучасних методів та інструментів моделювання може надати підприємствам конкурентну перевагу, дозволяючи ефективніше адаптуватися до ринкових викликів та швидше реагувати на зміни у споживчому попиті.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, які зробили ваговий внесок до розвитку питань моделювання бізнес-процесів управління підприємством можна відзначити наступних вітчизняних та зарубіжних авторів: Champy J., Hammer M., Виноградова О., Гончарова О., Максимов О., Міхєєнко К., Шабельник Т., Шамаєва Л., Щелкунов В. та інші.

Але, зважаючи на постійні зміни ринкового середовища, які вимагають від сучасних підприємств вдосконалення їх системи підтримки прийняття рішень, проведення подальших досліджень питань розвитку методології моделювання бізнес-процесів є актуальним напрямом.

Оптимізація бізнес-процесів є найважливішою умовою підвищення ефективності діяльності підприємств виробничої галузі. Від її успішності залежить здатність компаній адаптуватися до сучасних ринкових умов і підвищувати конкурентоспроможність. Водночас оптимізація бізнес-процесів передбачає

системний аналіз і моделювання як попередні етапи вдосконалення управлінських систем. Неповне або неефективне виконання цих етапів блокує можливість створення гнучких і ефективних бізнес-процесів, що потребує подальших досліджень. Недостатньо вивчено методологічні підходи до оцінки готовності підприємств до оптимізації, зокрема щодо їхньої технологічної та організаційної зрілості. Також бракує теоретичних моделей, які б інтегрували сучасні методи управління з урахуванням специфіки виробничих систем.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи є теоретичне обґрунтування методів оптимізації управління бізнес-процесами у виробничій галузі для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В сучасних умовах мінливого бізнес-середовища головним завданням бізнесу стає швидке реагування на його зміни і таке ж швидке впровадження адекватних змін в організації і веденні бізнесу. Оптимізація бізнес-процесів є однією з основних, стратегічно важливих завдань підприємства, що визначають усю його подальшу ефективну діяльність.

Підприємство являє собою загальну систему, усередині якої протікає безліч взаємозв'язаних процесів, які своїм функціонуванням визначають стан всієї організаційної системи в цілому. Але стани, в яких перебуває система, викликані певними діями в результаті процесу, що викликають подальші дії, які знаходяться в логічно послідовному ланцюзі процесу, а задіяні в процесі ресурси перетворюються і знаходять іншу форму.

Процеси, що протікають усередині підприємства - це послідовні функціональні ланцюги, які взаємопов’язані між собою та від яких безпосередньо залежить загальний стан всієї корпоративної системи.

Основою для проведення аналізу бізнес-процесів, як правило, є конкурентне становище підприємства на ринку, з метою порівняння цін, витрат і продуктів/послуг може прояснити необхідні вимоги і визначити вектори до підвищення рівня конкурентоспроможності. Ефективний результат приносить аналіз всіх видів бізнес-процесів.

Під оптимізацією бізнес-процесів науковці мають на увазі більш гнучкий термін «поліпшення» та досягнення позитивного ефекту в зміні якісних показників діяльності підприємства. В такому разі, оптимізація націлена на підвищення результативності, ефективності й адаптованості бізнес-процесів. Отже, термін оптимізація управління бізнес-процесами має розглядатися у контексті вдосконалення діяльності підприємства виробничої галузі.

Оптимізація управління бізнес-процесами (Business process improvement, BPI) - це системний підхід, що дозволяє підприємствам виробничої галузі оптимізувати свої бізнес-процеси для досягнення більш ефективних результатів діяльності. BPI забезпечує скорочення витрат та циклу бізнес-процесу на 90% при одночасному підвищенні його якості більш ніж на 60% .

Оптимізація управління бізнес-процесами є одним з аспектів організаційного розвитку підприємства виробничої галузі, в процесі якого ряд дій приймається власником процесу для виявлення, аналізу та покращення існуючих бізнес-процесів на підприємстві у відповідності з поставленими цілями і завданнями, таких як збільшення прибутку і продуктивність, зниження витрат, тощо. Також BPI є таким способом зміни існуючих бізнес-процесів, за допомогою якого досягається підвищення рівня якості продукту або послуги, з метою визначення їх відповідності потребам клієнтів і споживачів.

Для оптимізації кожного бізнес-процесу використовується завжди індивідуальний підхід, проте існують базові принципи удосконалення, які в багатьох випадках використання привели до позитивних результатів:

горизонтальне «ущільнення» процесу, коли кілька субпроцесів об’єднується в один;

вертикальне «ущільнення» процесу (наділення співробітників повноваженнями і збільшення ролі кожного з них);

вибір іншого варіанту виконання процесу перенесення процесу територіально в більш відповідне місце зменшення кількості перевірок і керуючих впливів;

скорочення кількості погоджень - єдина точка контакту забезпечується одним менеджером або автоматизованою системою.

На сучасних підприємствах виробничої галузі, які застосовують процесний підхід до управління, актуальним є питання використання спеціальних технологій для побудови бізнес-систем, а також вибір методів оцінки її ефективності. Сучасне управління не обходиться без використання спеціальних методик, концепцій, оскільки вони допомагають керівникам приймати раціональні рішення та передбачити результат їх реалізації. Для ефективного управління бізнес-процесами на підприємствах виробничої галузі здійснюється оцінка та моделювання бізнес-систем з визначенням конкретних процесів, необхідних для досягнення тактичних та стратегічних цілей.

При здійсненні управління бізнес-процесами важливо здійснювати оцінку та аналіз у декілька етапів, які наведено на рис. 1.

На першому здійснюється системна діагностика бізнес-системи. Після отримання якісних та кількісних показників ефективності управління визначаються проблемні місця та аналізується потенційна можливість підприємства виробничої галузі вдосконалити власну діяльність за наявних ресурсів.

На даних етапах використовується ряд інструментів аналізу, що дозволяють прийняти раціональні управлінські рішення щодо моделювання та вдосконалення бізнес-процесів. Найбільш поширеними у використанні серед підприємств є аналітичні методи оцінки та аналізу бізнес-систем.

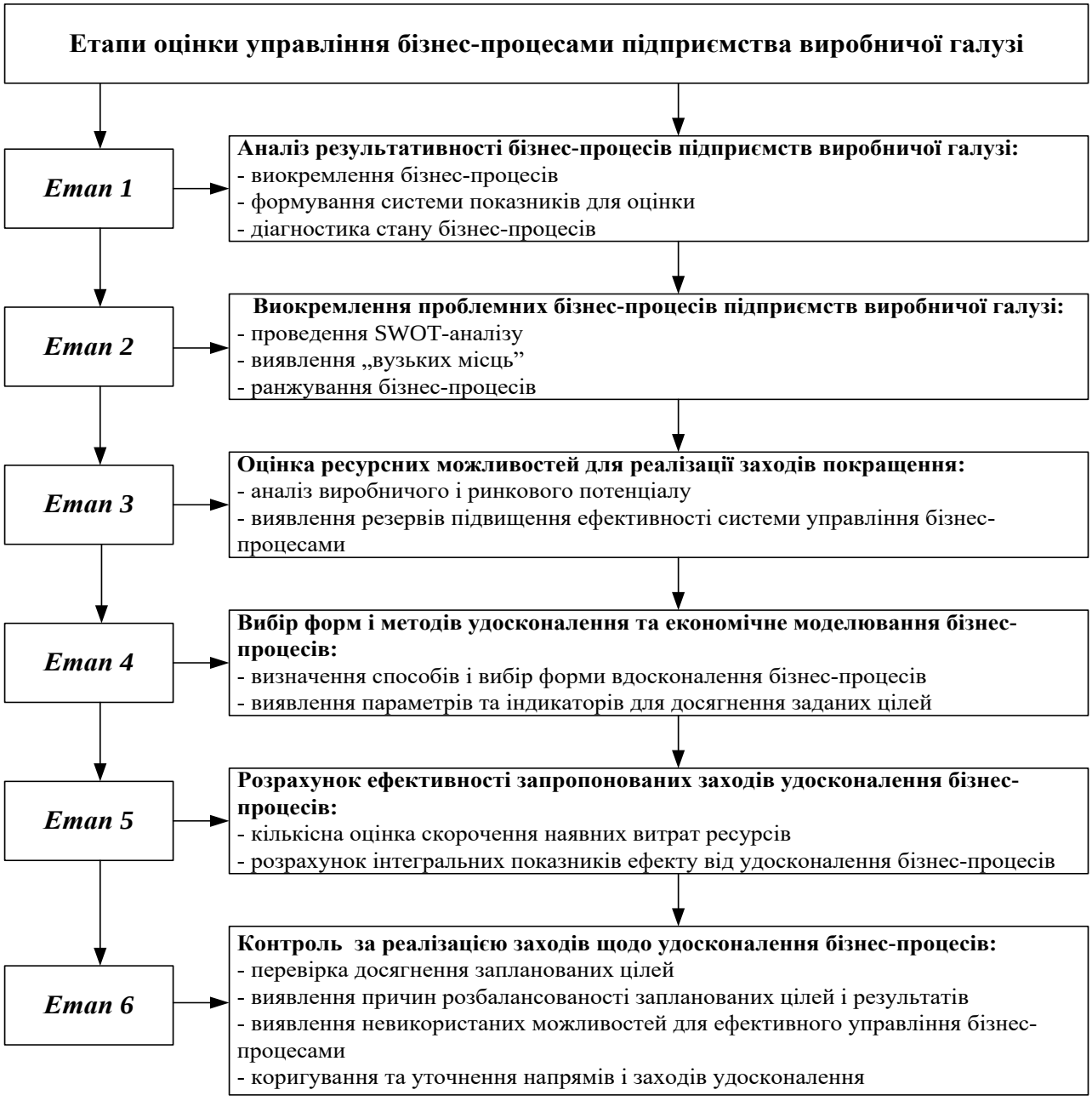

Рис. 1. Етапи оцінки управління бізнес-процесами підприємств виробничої галузі

Використання даних інструментів дозволяє усебічно розглянути процес управління бізнес-процеси, вчасно виявити недоліки, які необхідно усунути та сильні сторони підприємства виробничої галузі, за рахунок яких можна підвищувати рівень конкурентоспроможності.

На практиці моделювання застосовується для ефективних управлінських рішень та побудови бізнес-процесів. Метою моделювання управління бізнес-процесів на підприємствах виробничої галузі є формалізація та візуалізація. Це може здійснюватися в текстовій, табличній та символічній формі. Найбільш ефективною є графічна форма, оскільки вона більш зручна для аналітичної обробки інформації. Сформовані моделі мають відображати структуру

На сучасних підприємствах виробничої галузі використання процесного підходу стало їх конкурентною перевагою. Для реалізації застосування даної концепції здійснюється управління бізнес-

процесами. Саме поняття «бізнес-процеси» не є новим, вчені та практики дають різні його визначення. Загалом бізнес процеси - це сукупність дій, що здійснюється для перетворення вхідних ресурсів підприємства на «вихід» у вигляді готової продукції чи послуг з метою задоволення потреб споживачів.

В процесі побудови окремого бізнес-процесу одними з перших етапів є визначення функціонального призначення та цілі, а також ролі процесу у загальній моделі бізнес-системи. Розподіл процесів в залежності від функціонального призначення допомагає при реалізації даних етапів. За даним підходом до класифікації бізнес процеси поділяють на основні, обслуговуючі, бізнес-процеси управління та розвитку. Фундаментом бізнес процесів мають бути процеси розвитку, оскільки процесний підхід орієнтований на постійне вдосконалення, що дозволяє адаптуватися до мінливих умов зовнішнього та внутрішнього середовища. Бізнес-процеси управління мають бути універсальними, тобто кожен процес має бути керованим для досягнення запланованих результатів.

Для отримання повної інформації про стан та ефективність наявної моделі використовують ряд інструментів для оцінки ефективності. Серед них існую аналітичні (ABC, аналіз KPI) та комплексні (Lean production, Zero defects, Kaizen). На основі оцінки здійснюється побудова нової бізнес-системи.

Загалом процес побудови та управління процесами складна задача, тому для зручності на підприємствах виробничої галузі застосовують програми, що базуються на таких методологіях та мовах моделювання як SADT, IDEF, BPMN та ARIS, що дозволяють автоматизувати побудову та управління бізнес-процесів на основі стандартів, а також дають можливість проаналізувати бізнес-систему будь-якої складності та різного виду бізнес-процеси, виявити проблеми та ліквідувати процеси, що дублюються.

Виходячи зі способу обґрунтування удосконалення, методи оптимізації бізнес-процесів можна класифікувати за наступними групами (табл. 1): аналітичні методи, формально-універсальні методи, комплексні методи постійного удосконалення, бенчмаркінг, аутсорсинг, інструментальні методи.

Таблиця 1

Методи аналізу та оптимізації управління бізнес-процесами на підприємствах виробничої галузі

Група	Методи	Опис
Аналітичні методи	SWOT - аналіз	Виявлення факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства та поділ їх на чотири категорії: Strengths (сильні сторони), Weaknesses (слабкі сторони), Opportunities (можливості) і Threats (загрози)
	Причини-наслідки (діаграма Ісікави)	Графічний спосіб дослідження та визначення найбільш суттєвих причинно-наслідкових взаємозв'язків між чинниками (факторами) та наслідками у досліджуваній ситуації чи проблемі
	«П'ять запитань»	Ефективний інструмент, який використовує питання для вивчення причинно-наслідкових зв'язків, що лежать в основі проблеми, визначення причинних факторів і виявлення першопричини
	ABC	Класифікація ресурсів за ступенем їх важливості
	Мозковий штурм	Висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми, що стимулює творче мислення
	Аналіз на основі показників KPI	Фінансова та нефінансова система оцінювання, яка допомагає організації визначити досягнення стратегічних цілей
	Аналіз бізнес-логіки процесу	Оцінювання сукупності правил, принципів, залежностей поведінки об'єктів предметної області (бізнеспроцесу)
	Функціональновартісний аналіз	Вибір оптимального варіанта, що забезпечує повноцінне виконання досліджуваним об'єктом своїх основних функцій при мінімальних витратах
	Аналіз RACI	Забезпечує опис і узгодження структури відповідальності за виконання операцій в межах процесу
	Аналіз автоматизованості процесу	Оцінювання ступеню застосування саморегульованих технічних засобів, економіко-математичних методів і систем управління у виконанні бізнес-процесу
Формально-універсальні методи	Паралельне виконання робіт	Аналіз можливості паралельного виконання робіт у бізнес-процесі, що забезпечить зменшення його тривалості
	Усунення часових розривів	Аналіз бізнес-процесу на предмет наявності часових розривів у виконанні його операцій
	Зменшення кількості входів та виходів	Аналіз бізнес-процесу на предмет надлишковості його входів і виходів; таке зменшення можливе за рахунок відмови від деяких входів і виходів, та їх групування в пакети
	Узгодження результатів з вимогами	Аналіз відповідності бізнес-процесу його регламенту, де зафіксовано відповідальність, нормативні терміни та інші показники виконання операцій
	Мінімізація усної інформації	Використання принципів раціональної бюрократії, що дозволяє підвищити відповідальність усіх учасників процесу
	Організація процедур контролю	Встановлення точок контролю - робіт, метою яких є контроль відповідності результатів сформульованим вимогам; у разі виявлення невідповідності організовується зворотний зв'язок
Бенчмаркінг	Пошук стандартного чи еталонного економічно ефективнішого підприємства-конкурента з метою порівняння з власним та перейняття його найкращих методів роботи	
Аутсорсинг	Передача непрофільних функцій, неефективних або малоефективних процесів зовнішнім спеціалізованим підприємствам з метою зниження операційних витрат підприємства та підвищення ефективності діяльності	

Група	Методи	Опис
Інструментальні методи	Використання інформаційних технологій автоматизації бізнеспроцесів	Опис та аналіз бізнес-процесів, їх поліпшенні та регламентації з точки зору інформаційних систем і технологій, створених спеціально для інтеграції в інтенсивну бізнес-середовище для досягнення автоматизації управління бізнес-процесами та оптимізації
Комплексні методи постійного удосконалення	Теорія обмежень Голдратта	Дослідження підприємства як системи, що створюється для досягнення певної мети (зокрема, отримання прибутку); перш ніж покращувати окремі складові системи, потрібно визначити глобальну мету і показники, за допомогою яких можна судити про вплив кожної підсистеми і кожного локального рішення на глобальну мету
	Lean production	Залучення в процес оптимізації бізнесу кожного співробітника і максимальну орієнтацію на споживача та дотримання принципу усунення всіх видів втрат; підхід до менеджменту і управління якістю, що забезпечує довгострокову конкурентоздатність без істотних капіталовкладень
	Six Sigma	Забезпечення вдосконалення бізнесу, в межах якого проводяться заходи по знаходженню і виключенню причин помилок або дефектів у бізнес-процесах, шляхом зосередження на тих вихідних параметрах, які є критично важливими для споживача
	Total quality management	Забезпеченні безперервного підвищення якості всіх організаційних процесів; постійне паралельне удосконалення трьох складових (якості продукції, якості організації процесів, рівня кваліфікації персоналу) дозволяє досягти більш швидкого і ефективного розвитку бізнесу
	Kaizen	Дотримання принципу безперервного вдосконалення процесів виробництва, розробки, допоміжних бізнес-процесів і управління, де задіяні всі працівники підприємства; покращуючи стандартизовані дії та процеси, має на меті усунути всі втрати
	Zero defects	Забезпечення скорочення дефектів за допомогою профілактики, яка спрямована на мотивацію персоналу шляхом усвідомлення бажання робити свою роботу правильно з першого разу

Більшість із зазначених методів мають опосередковане відношення до проблем оптимізації управління бізнес-процесами на підприємствах виробничої галузі та достатньо висвітлені в працях зарубіжних та вітчизняних науковців. Так, наприклад, група аналітичних методів слугує допоміжним інструментом для виявлення дефектів, проблем управління бізнес-процесами з метою їх удосконалення. В практичній діяльності особливий інтерес викликають методи бенчмаркінгу, аутсорсингу, Kaizen та Six Sigma.

Використання всіх цих методів на підприємствах виробничої галузі залежить від певних факторів, таких як рівень та частота змін, характер організації, специфіка діяльності тощо. Проаналізовані методи можуть застосовуватися і комплексно залежно від розв’язуваної задачі.

Вдосконалення системи управління бізнес-процесами на підприємствах виробничої галузі може відбуватися різними шляхами: через постійне поліпшення процесів (еволюційний шлях) і періодичні радикальні зміни (революційний шлях). Перший спосіб використовується за умови, коли підприємству не потрібні різкі зміни. Другий шлях використовується, коли необхідні перетворення у зв’язку з істотними змінами в діяльності. Такий підхід дозволяє уникнути застосування нових технологій до існуючих процесів. Техніка революційної оптимізації системи управління бізнес-процесів отримала назву реінжинірингу.

Відмінність оптимізації від реінжинірингу в основному полягає в швидкості отримання результатів обсягах робіт і сутності змін. Засновники концепції реінжинірингу бізнес-процесів М. Хаммер і Д. Чампі не припускали можливості успішного вдосконалення бізнес-процесів через оптимізацію. Проте практичний досвід показує ефективність застосування методів оптимізації в діяльності підприємств.

Оптимізація процесів має чимало переваг порівняно з реінжинірингом, підприємства добре адаптуються до мінливих умов зовнішнього середовища, в той час, як в проєктах з реінжинірингу відсутня довгострокова стратегічна адаптованість.

Особливо актуальна оптимізація для вдосконалення системи управління бізнес-процесів на підприємствах, які мають безліч складних процесів, оскільки дозволяє врахувати вплив ресурсів і ринку. Але найкращий ефект відбувається у випадку комбінації реінжинірингу бізнес-процесів, як першого етапу побудови процесної організації, та оптимізації процесів на другому етапі побудови процесної організації.

Підсумовуючи вищевикладене, виділимо такі переваги оптимізації управління бізнес-процесів підприємств полягає у: скороченні витрат, тривалості та кількості помилок у кожному з проаналізованих процесів; формуванні у працівників підприємства та керівників чіткого розуміння того як, коли, хто та що необхідно зробити для досягнення поставлених цілей; інтегрування зі стратегією компанії та ключовими показниками її ефективності; можливість підготовки до успішного, продуманого та ефективного впровадження інформаційних технологій; можливість підготовки до ефективного та обґрунтованого

організаційного редизайну; зростання керованості підприємства; поліпшення взаємодії між працівниками та підрозділами підприємства; наближення до сертифікації за стандартами ISO: 9000; зростання інвестиційної привабливості підприємства.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, у процесі формування та оптимізації управління бізнес-процесів на підприємствах виробничої галузі можуть бути виявлені і усунені такі фактори: дублювання функцій, вузькі місця, надмірна вартість операцій, низька якість виконання операцій, неузгодженість дій учасників тощо. Бізнес-процеси управління на підприємствах виробничої галузі є складними та динамічними системами, які вимагають високого рівня організації та управління. Важливість розвитку бізнес-процесів, зокрема процесів управління та розвитку, можна визначити як фундаментальний етап для досягнення успішної експлуатації та стабільності у виробництві.

Таким чином, результати дослідження можуть бути важливим внеском у сферу управління бізнес-процесами та сприяти підвищенню конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств виробничої галузі. Впровадження запропонованих методів та моделей може мати позитивний вплив на багато аспектів діяльності підприємств цієї галузі, роблячи їх більш адаптованими до змін в економічному середовищі та конкурентоспроможними на ринку.

Література

1. Максимов О. С. Адаптивність бізнес-процесів як основа ефективності процесного підходу до управління бізнесом / О. С. Максимов // 70-а звітна наукова конференція професорсько - викладацького складу наукових працівників, ОГУ імені І.І. Мечникова, 27 листопада 2015 р. - Одеса, 2015.

2. Щелкунов В. І. Імплементація процесного управління бізнесом в умовах глобалізації / В. І. Щелкунов, А. М. Бортнік // Теоретичні та прикладні питання економіки. - 2012. - Вип. 27(1). - С. 174-180. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tppe_2012_27(1)__23.

3. Методологічні підходи до моделювання бізнес-процесів підприємства / Л. І. Дмитришин [Електронний ресурс]. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2011_1_3

4. Максимов О. С. Інтелектуальні бізнес-операції - основа формування та вдосконалення бізнес-процесів підприємства в сучасних умовах. / А. С. Максимов, Ю. А. Максимова // Шоста 8 Міжнародна науково - практична конференція «Інформаційні технології та моделювання в економіці», 20-22 травня 2015 року. - Одеса-Черкаси, 2015. - С. 134-137.

5. Опис і аналіз бізнес процесів управлінні [Електронний ресурс]. - URL: http://stud.com.ua/62399/menedzhment/opis_analiz_biznes_protsesiv

6. Формування бізнес-моделі підприємства: Лекційний курс для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» / Укладач к. е. н., доцент Кучеренко С. К. - Дніпропетровськ: 2013. – 80 с.

7. Бізнес-аналітика: Конспект лекцій. Для студентів усіх форм навчання спеціальностей 073 «Менеджмент» та 8.03060101 «Менеджмент організацій та адміністрування» / Н. М. Шведа. - Тернопіль, ТНТУ, 2016. - 70 с.

8. Оксамитна Л., Пряха Р. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. Управління розвитком складних систем. 2022. С. 31-40. https://doi.org/10.32347/2412-9933.2022.51.31-40

9. Принципи проектування відкритих розподілених систем : Лабораторний практикум. / Уклад. І.Е.Райчев. - К.: НАУ, 2007. - 80 с.

10. Основи теорії систем і системного аналізу: Навч. Посібник /К.О. Сорока. - ХНАМГ:, 2004. - 291 с.

11. Чобіток В., Дєрябкін А., Дерябкін О. (2024) Вплив транзитивної економіки на розвиток вітчизняних підприємств. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. № 330 (3), С. 407–412. URL: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-64.

References

1. Maksymov O. S. Adaptyvnist biznes-protsesiv yak osnova efektyvnosti protsesnoho pidkhodu do upravlinnia biznesom / O. S. Maksymov // 70-a zvitna naukova konferentsiia profesorsko - vykladatskoho skladu naukovykh pratsivnykiv, OHU imeni I.I. Mechnykova, 27 lystopada 2015 r. - Odesa, 2015.

2. Shchelkunov V. I. Implementatsiia protsesnoho upravlinnia biznesom v umovakh hlobalizatsii / V. I. Shchelkunov, A. M. Bortnik // Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky. - 2012. - Vyp. 27(1). - S. 174-180. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tppe_2012_27(1)__23.

3. Metodolohichni pidkhody do modeliuvannia biznes-protsesiv pidpryiemstva / L. I. Dmytryshyn [Elektronnyi resurs]. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2011_1_3

4. Maksymov O. S. Intelektualni biznes-operatsii - osnova formuvannia ta vdoskonalennia biznes-protsesiv pidpryiemstva v suchasnykh umovakh. / A. S. Maksymov, Yu. A. Maksymova // Shosta 8 Mizhnarodna naukovo - praktychna konferentsiia «Informatsiini tekhnolohii ta modeliuvannia v ekonomitsi», 20-22 travnia 2015 roku. - Odesa-Cherkasy, 2015. - S. 134-137.

5. Opys i analiz biznes protsesiv upravlinni [Elektronnyi resurs]. - URL: http://stud.com.ua/62399/menedzhment/opis_analiz_biznes_protsesiv

6. Formuvannia biznes-modeli pidpryiemstva: Lektsiinyi kurs dlia studentiv napriamu pidhotovky 6.030504 «Ekonomika pidpryiemstva» / Ukladach k. e. n., dotsent Kucherenko S. K. - Dnipropetrovsk: 2013. - 80 s.

7. Biznes-analityka: Konspekt lektsii. Dlia studentiv usikh form navchannia spetsialnostei 073 «Menedzhment» ta 8.03060101 «Menedzhment orhanizatsii ta administruvannia» / N. M. Shveda. - Ternopil, TNTU, 2016. - 70 s.

8. Oksamytna L., Priakha R. Osoblyvosti suchasnykh ERP-system upravlinnia biznes-protsesamy pidpryiemstva. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system. 2022. S. 31-40. https://doi.org/10.32347/2412-9933.2022.51.31-40

9. Pryntsypy proektuvannia vidkrytykh rozpodilenykh system : Laboratornyi praktykum. / Uklad. I.E.Raichev. - K.: NAU, 2007. – 80 s.

10. Osnovy teorii system i systemnoho analizu: Navch. Posibnyk /K.O. Soroka. - KhNAMH:, 2004. - 291 s.

11. Chobitok V., Dieriabkin A., Deriabkin O. (2024) Vplyv tranzytyvnoi ekonomiky na rozvytok vitchyznianykh pidpryiemstv. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. № 330 (3), S. 407–412. URL: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-64.